

Obnova baročnih del je užitek

Konservacija in restavracija *Za razstavo so pripravili nekaj več kot sto del, predvsem slik na platnu, lesu, kiparskih del in papirnega gradiva*

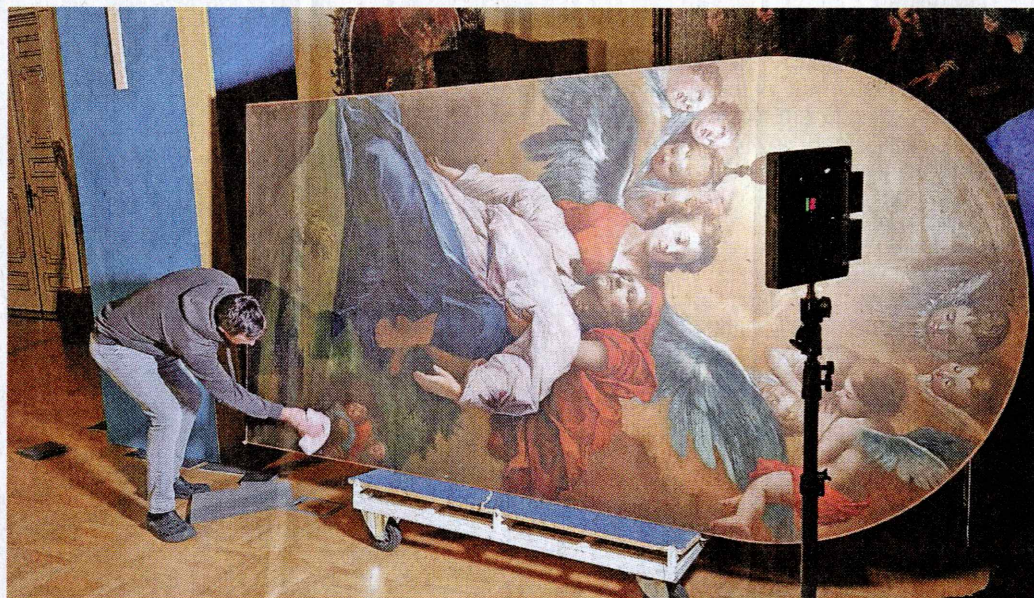
»Barok je obdobje, ki je zaznamovano z bogatimi detajli, oblikami in dekoracijami, zato je treba imeti veliko strokovnega znanja in natančnosti pri ohranjanju teh elementov,« je povedala Andreja Ravnikar, vodja konservatorsko-restavratorskega dela pri razstavi *Barok v Sloveniji*.

ANDREJ PREDIN

Konservatorji in restavratorji igrajo pomembno vlogo pri ohranjanju, obnovi in zaščiti umetniških del. Sodelujejo že med prvimi pripravami na razstavo, je pojasnila Andreja Ravnikar, zato so tudi vključeni v obiske na terenu in na lokacijah, ki so za kustose zanimive za vključitev na razstavo. »Na lokacijah hranjenja umetnin pregledamo njihovo stanje, ga dokumentiramo in ocenimo, ali je delo primerno za transport in razstavljanje. Ker je del za ogled veliko, jih poskušamo razvrstiti po ohranjenosti in ocenimo, koliko časa bi potrebovali, da bi pripravili umetnino za predstavitev javnosti. V nadaljevanju priprav spremljamo transport umetnin v galerijo, jih pred prenosom ustrezno zaščitimo in vseskozi spremljamo pravilno ravnanje z njimi.«

Odkrivanje zanimivih podrobnosti

V galeriji konservatorji in restavratorji dela podrobno pregledajo in prvi najdejo zanimive detajle, ki pomagajo kustosom pri interpretaciji del ter njihovi postavitvi v širši kontekst. Takšen primer je bilo odkritje napisa, ki je potrdil avtor-

Večina lastnikov je po restavraciji navdušenih. FOTO NARODNA GALERIJA

stvo slikarja Francesca Trevisanija, po odstranitvi dodanega platna na hrbtišču slike, o kateri so bili dolgo prepričani, da je le kopija njegovega dela. Pri restavriranju se držijo etičnih načel, da se ne posega v originalnost predmeta, njegovo integriteto, ter da se ohranja njegov zgodovinski pomen. »Pri vseh umetninah – obdobje baroka pri tem

ne izstopa – so lahko materiali zelo občutljivi na spremembe v vlagi in temperaturi, zato moramo zagotoviti zanje varno hrambo v galeriji. Ker so baročna dela pripeljana večinoma iz hladnega in vlažnega okolja cerkva, so neredko okužena z insekti, zato poskrbimo, da so v galeriji hranjena ločeno od drugih, 'zdravih umetnin', dokler ne

poskrbimo za dolgoročno zatiranje insektov. V našem ateljeju smo v večmesečnem obdobju pripravili za razstavo nekaj več kot sto del, predvsem slik na platnu, lesu, kiparskih del in papirnega gradiva.«

Dodala je, da je bila slikarska tehnologija v baroku neproblematična, v smislu, da so slikarji takrat uporabljali dobre materiale in preizkušeno klasično tehnologijo slikanja oziroma ustvarjanja, ki se je razmeroma dobro ohranila do danes. »Mnoga dela so bila do danes velikokrat restavrirana in še danes je večini restavratorjev restavriranje baročnih del v užitek, kajti med restavratorskim posegom večinoma ni posebnih presenečenj.«

Večji del restavratorskih posegov je tokrat predstavljalo odstranjevanje nečistoč, zlasti pri umetninah iz cerkva, ki so zaradi dostopnosti pogosto zelo umazane. »Z večine del smo odstranili prah in druge madeže, razprašili hrbtišča slik in dopolnjevali moteče manjkajoče dele okrasja ali poslikav. Poškodovanih je bilo precej okrasnih okvirov slik, ki smo jih prav tako stabilizirali in estetsko dopolnili.« Največji izziv je bila količina gradiva, ki so ga morali pripraviti, pa tudi fizična velikost del, ker so restavratorski ateljeji praviloma prilagojeni za manjša dela. Zahtevni so že sami vnosi umetnin v stavbo in njihovo začasno hranjenje v depojih.

»Na koncu smo s skupnimi močmi našli rešitve, da smo projekt korektno izpeljali do te točke. Trenutno smo komaj na polovici, kajti pred nami je še vračanje izposojenih umetnin.« Pri izbiri

razstavnih eksponatov za aktualno razstavo so bili pozorni, da niso izbirali del, ki bi bila zelo poškodovana, a se temu v celoti niso mogli izogniti. Številni posegi so se začeli že v zgodnji fazi priprav. »Tako so bili na primer slika Francesca Fontebassa *Ana uči Marijo brati* in Pittonijev Sv. Boštjan ter močno uničena glinena busta Karla VI. kiparja Francesca Robbe v naših rokah kar nekaj let. Ukvarjali smo se z obsežnimi preslikavami in velikim obsegom manjkajočega platna in barvne plasti, ki smo jo morali rekonstruirati.«

Vedno v soglasju z lastnikom

Lastniki so nad obnovljenim delom navadno navdušeni, predvsem pa se jim zdi pomembno, da ga lahko vidijo na razstavi v družbi ostalih pomembnih umetnin. »Restavrirano delo jim predstavlja njihovo zavezavnost ohranjanju zgodovinskega in kulturnega pomena, ki presega njihove osebne interese. Restavratorski poseg je zanje dolgo pričakovani proces, ki je tudi znamenje njihovega spoštovanja preteklosti in tradicije.«

Vsak poseg v umetnino izvedejo v soglasju z lastnikom, predhodno jih seznani, da bodo pri restavriranju nastale spremembe prvotnega videza dela, na kar morajo biti pripravljene. »Največkrat so lastniki očarani in hvaležni restavratorjem za delo, ki ga opravljamo, tudi za znanje, spretnosti in čas, ki ga posvetimo. Pomirja jih tudi dejstvo, da je bil del zgodovine ohranjen v svoji najboljši podobi in bo lahko še naprej pripovedoval zgodbo o preteklosti ali služil kot vir navdiha za prihodnje generacije.«

BOJAN KU HAR

POMOČNIK DIREKTORICE

Ko sem videl, da je v programu za letošnje leto velika pregledana razstava baroka, sem povabil prijatelje, malo za ogrevanje, da si skupaj ogledamo Muzej baroka v Šmarjah pri Jelšah. Potem smo poromali še po Kalvariji, do cerkve svetega Roka, ki je prava ekstravaganca baročne drame. Takoj sem padel v 'baročni sentiment' in porajale so se ideje, kako obarvati dogajanje ob razstavi, od odprtja naprej.

Ob tem, ko strokovni korpus sodelavcev pripravlja razstavo, torej najpomembnejši, umetnostnozgodovinski del, se v delo vključimo tudi vsi drugi zaposleni. Vsak na svojem področju kompetenc in zadalžitev, vsi pa v iskanju idej za najboljši celostni izraz za dogajanje, povezano z razstavo, in predvsem za čim bolj atraktivno doživljanje razstave in naših programov za obiskovalce. V galeriji se ves čas zavedamo, da so v resnici najpomembnejši del uspešne razstave prav navdušeni obiskovalci.

Sam sem navadno udeležen pri iskanju pokroviteljev, pri novem asortimaju trgovinskih izdelkov – tokrat smo ustvarili izjemno atraktivne –, trženju in financah. Potrudili smo se, da bo na razstavi kar nekaj dodatnih zanimivosti za obiskovalce, od 'objekta' pred galerijo, velikega napisa *BAROK*, ki napoveduje razstavo že dva meseca in zdaj vabi obiskovalce k ogledu razstave, multimedijske predstavitve arhitekturnih baročnih biserov v Zlati dvorani, fotokotička z angelskimi krili (se tudi vam zdi, da so prva asociacija ob besedi barok prav angeli?) in na odprtju od 'žive slike' (*tableau vivant*), ki so jo domiselno in z mladostnim elanom pripravili študentje AGRFT, baročne glasbe v Slavnostni dvorani za vzdušje ob ogledu umetnin do fantastičnega cvetličnega aranžmaja, ki nam ga za vsako odprtje prijazno ustvari gospod Marjan Lovšin.

Tako se potem razstava in obrazstavne dejavnosti postopoma, z navdušenjem in energijo celotnega kolektiva, sestavijo v harmonično in atraktivno celoto. Vedno se mi je zdelo, da moramo, čeprav smo muzej za staro umetnost, razstave predstavljati sveže, sodobno, domiselno in privlačno za obiskovalce. Pri razstavi *Barok v Sloveniji* nam je to v celoti uspelo.

MATEJA BREŠČAK

KUSTODIATI, VODJA

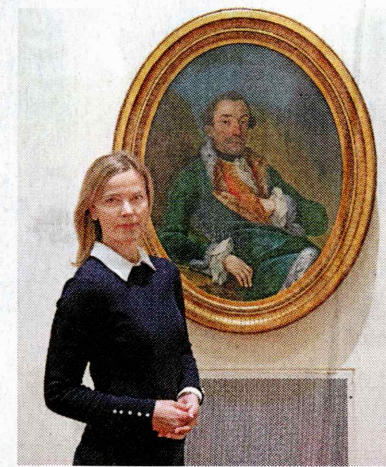
Z razstavo nadaljujemo že tradicionalno sodelovanje z AGRFT. Tokrat so se študenti v okviru vaj pri predmetu *Kostum in maska* pod mentorstvom Tine Kolenik domiselno lotili interpretacije Almenakovih slik *Kvartopirci I* in *II*. Uprizorili so živo sliko veselega omizja, ustvarili kostume, masko in scensko ozadje ter približali obiskovalcem odprtja razstave čustveno izraznost, monumentalnost, bogato okrasje, pripovednost, dinamično eleganco in razkošje baročnega časa.

NATAŠA CIBER

VODJA SPECIALNE KNJIŽNICE IN
UREDNIKA IZDAJ NARODNE GALERIJE

Barok je v slovenskem prostoru pustil velik pečat. Da bi ljubiteljem umetnosti čim bolj približali to barvito obdobje, polno čustev, gibanja in sijaja, smo pri pripravi razstavnega kataloga združili znanje številnih strokovnjakov. Rezultat predajamo obiskovalcem in bralcem v upanju, da jih bo navdušil.

ŽIVA ROGELJ

IZOBRAŽEVANJE IN ANIMACIJA, VODJA

Ples je bil v času baroka pomemben del družbenega življenja tako nižjega sloja kot plemiškega stanu. Plesalo se je skupinske ples, s pogostimi menjavami, obrati in prikloni. Preizkusili jih bomo ob izbranih sredah, predhodno plesno znanje ni potrebno, ob izbranih torkih pa bomo s profesorjem Janezom Bogatajem dodobra spoznali 'želodec baroka'.

NATAŠA BRAUNSBERGER

IZOBRAŽEVANJE IN ANIMACIJA

Pisatelj George R. R. Martin je dejal: 'Kdor bere, živi tisoč življenj. Kdor ne bere, živi le eno.' Menim, da podobno velja pri obisku galerij; umetnine nam ponujajo nešteto novih svetov in zgodb, če si le vzamemo čas, da jih spoznamo in se uživimo vanje. Izbrati moramo samo, ali jih želimo odkrivati v lastnem ritmu ali na vodenih dejavnostih.

BARBARA DRAGAN

RESTAVRIRANJE IN KONSERVIRANJE

Projekt *Barok v Sloveniji* si bom za vedno zapomnila po slikah *Mojzes priklič vodo iz skale* in *Noe v molitvi*. Manjši baročni slikar sta med restavriranjem prinesli veliko odkritje: odstranitev starih zaplat s hrbtov obeh slik je razkrila napis, ki ni le potrdil avtorstva Francesca Trevisanija, temveč je tudi razkril lokacijo in datacijo nastanka, Rim leta 1725.

KAJA CAJHEN

REGISTRATURA

V pripravi na razstavo *Barok v Sloveniji* je prag registrature prestopilo veliko zakladov slovenske baročne dediščine. Videti umetnine tako blizu, predvsem tiste, ki jih po navadi lahko občudujemo le visoko na stenah cerkva ali v oltarjih, je nekaj, po čemer nam bo ta razstava še dolgo ostala v spominu.

MATEVŽ STERLE

RESTAVRIRANJE IN KONSERVIRANJE

Razstava je izjemna po obsegu in kakovosti. Številni predmeti kulturne dediščine, ki smo jih obravnavali v konservatorsko-restavratorskem ateljeju, ne odsevajo le idej obdobja, ampak so tudi manifestacija tehnološkega znanja, obrti in mojstrstva ter združujejo evropske vplive s specifičnostmi lokalnega okolja. Edinstvene umetnine iz različnih krajev in zbirk predstavljajo bogato kulturno izročilo, ki ga je vredno doživeti.

GREGA GUTMAN

UREDNIK DRUŽBENIH OMREŽIJ
IN OBLIKOVALEC MULTIMEDIJE

Ob takšni pestrosti razstavljenih umetnin in zanimivih zgodbah o upodobljenih svetnikih, plemičih in vladarjih prav uživam v pripravi vsebin za družbena omrežja, saj je razstava s pestrostjo in bogatim naborom umetnin neizčrpen vir za pripravo zgodb.

KOLEDAR

SKUPINSKI BAROČNI PLESI

v Slavnostni dvorani Narodne galerije

ob sredah od 19. do 20. ure

23. 4., 28. 5., 18. 6., 27. 8., 24. 9., 22. 10. 2025

ŽELODEC BAROKA

cikel predavanj prof. dr. Janeza Bogataja

Ali so tudi jedli baročno?

torek, 22. aprila, ob 17. uri

Želodec slovenskega baroka

torek, 20. maja, ob 17. uri

Ko pogače dobijo okras

torek, 14. oktobra, ob 17. uri

Martinovo – praznik ob koncu spravila letine

torek, 4. novembra, ob 17. uri

ODRASLI

Javna vodstva

izbrane nedelje ob 11. uri in četrtki ob 18. uri

Vodstva po baročni Ljubljani

izbrane srede ob 17. uri

Risanje pred umetninami

vsak zadnji četrtek v mesecu od 17. do 20. ure

Predavanja

izbrani četrtki ob 18. uri

Želodec baroka: cikel predavanj in vodstev

predavanja: izbrani torki ob 17. uri

javni vodstvi: izbrani nedelji ob 11. uri

Skupinski baročni plesi

izbrane srede od 19. do 20. ure

Tečaj grafičnih tehnik za začetnike

baročna grafika – chiaroscuro

četrtki od 16.30 do 19.30

od 8. maja do 5. junija

MLADI

Počitniške delavnice

baročna manga

od ponedeljka do petka

od 10. do 15. ure

(na voljo štiri termini v času šolskih poletnih počitnic)

OTROCI IN DRUŽINE

Vodeni ogledi z ustvarjalno delavnico

vsako drugo soboto v mesecu od 10. do 12. ure

Galerijske urice za predšolske otroke

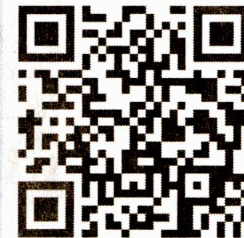
vsak tretji torek v mesecu od 16.30 do 17.30

Počitniško ustvarjalno varstvo za otroke

od ponedeljka do petka od 8. do 16. ure

(na voljo štiri termini v času

šolskih poletnih počitnic)

na vse dogodke
se prijavite
v galerijskem
spletnem koledarju

NAROČITE VODSTVO

V terminu po vašem izboru:

- podari vodstvo, vodstvo za dve osebi in pogostitev v galerijski kavarni
- družinsko vodstvo, prilagojeno starosti otrok
- vodstvo za zaključene skupine
- prilagojeno vodstvo ali delavnica za ranljive skupine

Pišite ali pokličite

dejavnosti@ng-slo.si

(01) 24 15 415/(01) 24 15 435